

**Detaljplan för del av Trosa 11:1 m.fl,
Rådmansbackarna
Trosa kommun**

Granskningsutlåtande *granskning 2*
2023-05-25

Detaljplan för del av Trosa 11:1 m.fl, Rådmansbackarna,
Trosa kommun, dnr 2021/26

Granskningsutlåtande granskning 2

Upprättat av Samhällsbyggnadskontoret, Trosa kommun.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade 2023-01-31 § 16, att uppdra till Samhällsbyggnadskontoret att skicka ut ett reviderat förslag till detaljplan för del av Trosa 11:1 m.fl, Rådmansbackarna på ny granskning.

Detaljplanehandlingar sändes ut till berörda enligt fastighetsförteckning daterad 2023-03-10. Handlingarna har även funnits tillgängliga på biblioteken i Trosa och Vagnhärad, samt på Trosa kommuns hemsida.

Granskning har skett från 2023-04-14 t o m 2023-05-05

Under granskningen har följande skrivelser inkommit:

Nr	Datum	Remissinstans/fastighetsägare	Synpunkter
1	2023-04-13	Postnord	Synpunkter
2	2023-04-16	Synpunkt från boende i Trosa kommun**	Synpunkter
3	2023-04-18	Vattenfall Eldistribution AB	Inget att tillägga
4	2023-04-26	Polisen	Synpunkter
5	2023-04-27	Räddningstjänsten	Ingen erinran
6	2023-05-02	Trafikverket	Ingen erinran
7	2023-05-05	Region Sörmland	Ingen erinran
8	2023-05-05	Statens geotekniska institut	Synpunkter
9	2023-05-07	Naturskyddsföreningen Trosabygden och Naturskyddsföreningen Sörmland	Synpunkter
10	2023-05-16	Länsstyrelsen Södermanlands Län	Synpunkter

** Ej sakägare enligt PBL

Synpunkter

1.Postnord

Postutdelning, gällande reviderad detaljplan Trosa 11:1 m.fl, Rådmansbackarna, Trosa kommun. Dnr SBN 2021/26

PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är Postnord som ska godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll representerar Postnord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området.

Post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras.

Vid nybyggnation av villor och radhus placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox på entréplan.

Kontakta PostNord i god tid på utdelningsforbattringar@postnord.com för dialog gällande godkännande av postmottagning i samband med nybyggnation.

En placering som inte är godkänd leder till att posten inte börjar delas ut till adressen.

Bemötande

Informationen tas med inför kommande projektering av området.

2.Synpunkt från boende i kommunen, ej sakägare enligt PBL

Nu är det dags att hejda sig i utbyggnader på varje grönyta i Trosa. Rådmansbackarna är inte lämplig att bo el. bedriva Vårdcentral på. Avloppsdammarna ligger nästgårds. Gångstigen runt dessa är det sista fria vandrings området nära "stan". Fågeltornet används av många naturälskare.

Nya Vårdcentralen hade kunnat byggas i anslutning till gamla Vårdc. om kommunen haft lite framförhållning och använt marken i anslutning till densamma. Nu byggs där bostäder.

Behövs mark för bebyggelse så finns sådan, som ej behöver pålas, bakom Nya kyrkogården. Hela högra sidan av vägen upp till vändplanen vid skidbacken.

Rör inte Rådmansbackarna !

Bemötande

Rådmansbackarna är sedan lång tid tillbaka markerat i kommunens översiktsplan

som strategisk mark med inriktning på verksamheter. Behovet av verksamhetsmark är stort tack vare ett växande och välmående lokalt näringsliv samtidigt som det är svårt att hitta områden som är lämpliga och möjliga att utveckla för ändamålet. Utöver det har behovet av en utvecklad och utbyggd primärvård i kommunen vuxit i takt med att befolkningen vuxit. Dagens vårdcentral är ifrån mitten av 1970-talet och motsvarar sedan länge inte behovet av primärvård i kommunen. Dessutom saknas en del av de funktioner som regionen önskar samla vid en vårdcentral.

Trosa våtmark och dess dammar är belägen norr om planområdet. Våtmarken utgör det sista reningssteget för Trosa reningsverk. Det handlar om att vatten som renats och som skulle kunna släppas ut direkt får ett sista reningssteg genom dammarna och tillhörande diken. Våtmarken i sig utgör inte något hinder för att planera för verksamheter, bostäder eller vårdcentral. Exploateringen bedöms heller inte påverka våtmarken eller fågeltornet negativt. Höjdpaketet Rådmansbackarna skiljer effektivt av planområdet från våtmarksområdet. Genom detaljplanen stärks också gångstråket Våtmarks promenaden. Det sker ingen förändring för fågeltornet utan det kommer finnas kvar.

Att bygga ut eller ersätta dagens vårdcentral på plats har inte varit aktuellt av flera skäl. Lokalerna utnyttjas av andra verksamheter som expanderar t ex Ängsgården. Det skulle vara dyrt och komplicerat att bygga ut och bygga om befintlig vårdcentral för att möjliggöra de funktioner som regionen och kommunen efterfrågat. Platsen är dessutom besvärlig att angöra för ambulans och smittspridande patienter. Utöver detta saknas samma goda tillgång till kollektivtrafik som på den nu föreslagna platsen och det är heller inte möjligt att utöka kollektivtrafiken på det sätt som vore önskvärt.

Geotekniskt skiljer sig inte Rådmansbackarna från stora delar av övriga kommunen. Att pålning eller annan grundläggning krävs vid byggnation i Trosa är snarare regel än undantag. Den yta som nämns i yttrandet invid Friluftsvägen är i stort sett i sin helhet markerad som prioriterad grönstruktur i kommunens översiktsplan och särskilt viktig för närrecreation och friluftsliv. Det finns därmed inte stöd för att använda detta område för bostadsändamål.

4. Polisen

Polismyndighetens roll i samhället är att ansvara för ordning och säkerhet. Vidare är vår uppgift att verka brottsförebyggande och främja trygghetsskapande verksamhet. I en detaljplan finns ofta många aspekter som har med det trygghetsskapande och brottsförebyggande att göra varför Polismyndigheten kommer att lägga störst vikt vid att belysa dessa.

Detaljplanens syfte är att möjliggöra en utbyggnad av ett nytt område för verksamheter, handel samt en ny vårdcentral och bostäder vid entrén till Trosa. Inom planområdet avsätts även omfattande ytor för rekreativ stråk längs Trosaån, odlingslotter samt dagvattenhantering. Nya gator och gång och

cykelkopplingar möjliggörs där infart till området för fordonstrafik kan ske både från norr och söder.

Rådmansbackarna ska med hänsyn till omgivningarna utvecklas till en ny stadsdel för verksamheter, med handel och en drivmedelstation i norr samt ny vårdcentral med familjecentral och folktandvård samt bostäder i söder. Reglering och utformning av området har anpassats utifrån de råd kulturmiljöanalysen tagits fram. På östra sidan av Ådavägen (LV 218) finns ett område med liknande markupplåtelse; verksamheter och näringsliv. Planområdets närmaste privatbostäder ligger i sydost, med Trosaån som avdelare.

Endast ett fåtal bostäder planeras byggas i området som i övrigt upplåts till Vårdcentral, handel, verksamheter eller kontor. Platsen kommer enligt planförslaget också inrymma en drivmedelsstation vilket tillsammans med vårdcentralen kommer att locka till sig ett flöde av människor. Planområdet visar dock på två återvändsgator där verksamheter skall vara belägna som traditionellt stänger varje eftermiddag. Flödet av människor blir på dessa gator mindre och den sociala kontrollen likaså vilket kan vara gynnsamt för en motiverad gärningsperson. Dessa platser bör tidigt planeras med brottsförebyggande åtgärder som minskar objektets betydelse likväl med åtgärder som ökar graden av formell som informell kontroll.

Hela området; öster och det föreslagna området väster om LV218 har en "näringslivskaraktär" utan nämnvärd bostadsbebyggelse. Planförslaget visar dock på en genomtänkthet i beskrivningen att fasader skall ha dova kulörer med inslag av trä och skyltning ska i huvudsak ske på byggnader, enstaka gemensamma skyltpelare får förekomma och skyltning får ej vara föränderlig eller blinkande. Planförslaget visar på att gestaltningen skall ha stor vikt då området representerar själva entrén till Trosa.

Den bostadsbebyggelse som planeras i den sydvästra delen skall i sin design knyta an till omgivande bebyggelse för att inte sticka ut i förhållande till den omgivande kulturmiljön vilket främjar tanken på genomtänkthet och i förlängningen förutsättningarna för trygghet.

Förutom den sociala kontrollen och gestaltningen vill Polismyndigheten belysa några andra brottsförebyggande och trygghetsskapande aspekter:

Kommunen bör vinnlägga sig att det etableras en mix av olika funktioner i området. Det bör, ur ett trygghetsskapande perspektiv och med flöden av människor i åtanke, finnas verksamheter med olika öppettider och/ eller verksamhetstider under så stor del av veckan som möjligt. Verksamheter som erfarenheten visar intresserar en homogen skara människor bör inte få etablera sig i närheten av varandra, heterogenitet bör eftersträvas-en blandad skara människor av olika åldrar främjar den sociala kontrollen och minskar skav och friktion.

Området som nyetableras bör omgärdas av en tydlighet, särskilt som det i den södra delen skall etableras bostäder. Gränsen mellan området som är bostäder och det som är näringsställen bör vara tydliga genom avgränsningar eller markeringar. En liten mur representerar en gräns; en forcerbar grind representerar innanför och utanför. Området bör också förebygga felkörningar med karta över området, kompletterat med tydliga adressmarkeringar på fasader. Adressen Bråtagatan 9 bör nian vara tydlig på fasaden; det gagnar inte bara besökaren utan också blåljusverksamhet

Om byggnader med stora kala fasader skall etableras bör distanser till dessa villkoras; planteringar, stängsel eller häckar kan förebygga skadegörelse genom klotter. Kala väggar kan också villkoras bort till förmån för specifik byggnadsstil eller motsvarande för att göra platsen mindre intressant för klottrare. Fasader bör dock ej beklädas med material som möjliggör att man kan klättra upp på tak.

Belysningen i ett område kan vara en avgörande förutsättning för trygghet. Kommunen kan villkora att byggnadernas belysning skall utformas på ett sådant sätt att denna kompletterar den belysning som kommunen ansvarar för. Fasadytor kan belysas och ge ett indirekt sken som kompletterar gatubelysningen. Graden av kontroll blir bättre om kommunens egen belysning kompletteras med belysningspunkter inne på områden som annars skulle varit extra mörka. Ljusa eller mörka platser är i sig inte otrygghetskapande; det är de skarpa kontrasterna man *som besökare passerar* som skapar otrygghet. Utöver dessa perspektiv har Polismyndigheten ingen ytterligare erinran.

Bemötande:

Vid planläggning av området har en mängd aspekter beaktats och vägstrukturen är utformad utifrån hänsyn till den känsliga kulturmiljön samt geotekniska förhållanden, hantering av dagvatten mm. Det är alltid en fördel att skapa flöden inom vägnätet och undvika återvändsgränder. I det här fallet har det inte varit möjligt att planlägga för vägar på annat sätt.

Detaljplanen reglerar gestaltning och möjlighet till avskärmning av fastigheterna. Av kulturmiljöskäl är det inte möjligt med plank och liknande. Genom att planen möjliggör en blandad bebyggelse med såväl bostäder som verksamheter, vårdcentral och återvinningsstation skapas flöden av besökare över en stor del av dygnets timmar. De allmänna miljöerna har kommunalt huvudmannaskap och ska utformas på ett kvalitativt sätt. Med tanke på läget vid entrén till Trosa stad har gestaltningen varit en viktig fråga att reglera. En del av de aspekter som lyfts i yttrandet hanteras i bygglovskedet.

6. Trafikverket

Trafikverket har med anledning av den förnyade granskningen inga nya synpunkter att framföra och har heller inget att invända mot att detaljplanen antas.

Trafikverket vill dock fortsatt uppmärksamma nedanstående från det föregående yttrandet:

Trafikverket och Trosa kommunen är sedan tidigare överens om att kommunen ska ta över väghållarskapet för väg 218, delen Verktygsgatan-Torpavägen. När Trafikverkets projekt väg 218 Vagnhärad-Trosa är färdigställt ska överenskommelsen om förändrat väghållarskap fullföljas. Trafikverket välkomnar framöver en fortsatt dialog kring den formella hanteringen av väghållningsfrågan.

Information

Eftersom anslutning till den allmänna vägen inte är reglerad i plankartan vid området Vårdcentral, vill Trafikverket uppmärksamma att tillstånd krävs för eventuell ny utfart så länge vägen har statlig väghållare (väglagen § 39).

Bemötande:

Informationen sparas inför kommande genomförande av detaljplanen.

8.Statens geotekniska institut

Yttrande över förnyad granskningshandling

Statens geotekniska institut (SGI) har från Trosa kommun erhållit rubricerad detaljplan med begäran om yttrande. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår således inte.

Underlag:

1. Plankarta, granskningshandling, upprättad 2022-10-24, reviderad 2023-03-08
2. Planbeskrivning, granskningshandling, upprättad 2022-10-24
3. PM Geoteknik Detaljplan Rådmansbackarna, upprättat av SWECO, 2023-03-31
4. Markteknisk undersökningsrapport, upprättat av SWECO, 2023-03-31
5. Stabilitetsberäkningar, upprättat av SWECO, 2023-03-31

Planens förutsättningar

Detaljplanens syfte är att möjliggöra en utbyggnad av ett nytt område för verksamheter, handel samt en ny vårdcentral och bostäder vid entrén till Trosa. Inom planområdet avsätts även omfattande ytor för rekreationsstråk längs Trosaån samt dagvattenhantering.

SGI:s tidigare yttranden

SGI har tidigare i samrådsskedet och i granskningsskedet lämnat synpunkter på rubricerad detaljplan. Yttrandena är daterade 2022-07-15 respektive 2022-11-17, dnr. 5.1-2206-0605.

SGI:s synpunkter

SGI noterar att planområdet har förkortats längst norr ut och koloniområdet har tagits bort sedan förra granskningen. Det finns kvarstående frågor från tidigare granskning:

Utredningsnivå

En geoteknisk utredning för planläggning ska utföras till minst detaljerad nivå enligt IEG Rapport 4:2010 alt. GK2 enligt IEG Rapport 6:2008. SGI anser inte att utredningen uppfyller kravet på detaljerad nivå inom hela planområdet. SGI anser att utredningen behöver kompletteras.

Säkerhetsfaktorer

SGI anser att val av säkerhetsfaktor behöver förtydligas och att valet behöver göras med hänsyn till osäkerheter och att det finns kvicklera inom och i anslutning till planområdet. I IEG:s rapporter och i SGI:s vägledning 8 finns vägledning kring hur valen ska göras vid förekomst av kvicklera.

SGI anser att hela planområdet ska ha samma säkerhetsfaktor, "Nyexploatering" enligt IEG Rapport 4:2010. "Annan mark " kan inte väljas för områden inom planområdet.

Kvicklera

I norra delen av området finns det enligt Trafikverkets rapporter lera med hög sensitivitet. Inga ytterligare undersökningar har utförts med avseende på att bedöma om det finns kvicklera i planområdet.

Det behöver säkerställas att ett kvicklereskred inte påverkar planområdet. SGI anser att det behöver säkerställas att i planen föreslagna markanvändning inte orsakar otillfredsställande stabilitet inom planområdet. Det behöver även säkerställas att otillfredsställande stabilitet utanför planområdet inte påverkar planområdets stabilitet. Beräkningar som bekräftar det behöver bifogas i geotekniskt PM.

Stabilitet

SGI saknar bedömning av stabilitet för södra delen av planområdet. SGI anser att nuvarande handlingar behöver kompletteras med stabilitetsberäkningar för planerade förhållanden dvs. med avseende på belastning från planerade uppfyllningar och permanenta schakter (exempelvis nedsänkta grönytor för dagvattenhantering som planeras att utföras i närheten av väg) samt belastning från byggnader, parkering och trafik.

SGI saknar även en bedömning av stabiliteten för planerade förhållanden norr om sektion A-A.

Åtgärder och restriktioner

Stabilitetsberäkningarna har utförts med en zon om 10 meter närmast Trosaån där

inga belastningar har medräknats i stabilitetsberäkningarna. På plankartan har upplysningar till detaljplanen införts:

” Inga uppfyllnader, trafiklast eller snöupplag tillåts inom naturmark i anslutning till Trosaån ”

Att denna zon närmast Trosaån inte belastas alls är en förutsättning för att tillfredställande stabilitet ska uppnås. Detta avser uppfyllnader, upplag såväl som variabla laster såsom trafiklast, last från maskiner vid skötsel etc. SGI vill lyfta frågan hur kommunen kan tillse att denna zon inte belastas i praktiken. Om det inte är möjligt rekommenderar vi att de belastningar som inte är möjliga att styra bort inkluderas i stabilitetsberäkningarna. Detta blir särskilt viktigt om kvicklera förekommer i området.

SGI instämmer i [3] att det är viktigt att en helhetslösning utarbetas för hela området så att respektive exploatör får klara riktlinjer för vad som får/måste göras för att området i slutskedet ska ha en fungerande helhet med avseende på stabiliteten och vattenfrågorna.

Sammanfattningsvis ser SGI att det kvarstår, från geoteknisk säkerhetssynvinkel, oklarheter som behöver förtydligas i det fortsatta planarbetet. Eventuella åtgärder eller restriktioner som krävs för att marken ska bli långsiktigt stabil behöver säkerställas i planen på ett juridiskt godtagbart sätt.

Bemötande:

Inför kommande granskning kommer de geotekniska förutsättningarna att utredas ytterligare.

9.Naturskyddsföreningen Trosabygden och Naturskyddsföreningen Sörmland

I detta yttrande framför Trosabygdens Naturskyddsförening och Naturskyddsföreningen Sörmland sina synpunkter med anledning av granskningsversion nr 2. Nedan benämns bägge föreningarna Naturskyddsföreningen.

Naturskyddsföreningen vidhåller tidigare framförd uppfattning men vill återigen lyfta de centrala synpunkter vi har på kommunens förslag om exploatering av åkermark, strandskyddat område och riksintresseområde.

Om behovet av mer mark för hantverk, småindustri etc, och en ny vårdcentral

En ny vårdcentral utgör en viktig samhällsfunktion, vilken Naturskyddsföreningen tillskyndar. Det är dock inte självklart att den föreslagna placeringen vare sig är den enda, eller den rätta. Föreningen ber förvaltningen att återigen genomföra en lokaliseringsprövning, och att i det sammanhanget beakta följande synpunkter:

- den, i närtid, framtida befolkningstillväxten, inte minst i Vagnhärads

centralort till följd av Ostlänkens tillkomst, ett nytt Resecentrum och tillskapandet av nya bostadsområden, gör att placeringen av en framtida vårdcentral bäst kan förläggas till Vagnhärad. Naturskyddsföreningen har i ett tidigare ärende (ombyggnationen vid Vagnhärad centrum) pekat på möjligheten att etablera en ny vårdcentral i Vagnhärad centrum. En sådan placering skulle dessutom utjämna ortens sociala och kulturella status, i relation till Trosa som kommunens huvudort, vilket föreningen anser vara önskvärt.

- just med tanke på befolkningstillväxten, samt ett ökat vårdbehov i befolkningen, skulle ovanstående placering av en ny vårdcentral, möjliggöra att en mindre vårdcentral, med ett mer begränsat utbud, skulle genomföras i Trosa, då en sådan inte skulle kräva samma markyta, som en större sådan skulle göra. Om det vid en ny prövning inte skulle gå att få fram någon alternativ placering, så förordar Naturskyddsföreningen att nuvarande markanvändning i området förändras, så att "Trosa vårdcentral" planeras och förläggs till den södra delen av Rådmansbackarna, vilket innebär en flytt av återvinningsstationen, infartsparkeringen, skejtparken, samt en expropriering av fastigheten där idag en bilglasfirma har sin verksamhet.
- Planförslaget motiveras i hög grad, förutom behovet av en ny vårdcentral, av behovet för mer mark för småindustri, hantverk etc. I det sammanhanget vill föreningen peka på frigörandet av redan exploaterad, hårdgjord mark, med infartsparkering, busstation m.m., i anslutning till den nuvarande järnvägsstationen i Vagnhärad, vilken kommer att frigöras inom en snar framtid, då ingen persontrafik längre kommer att ske på Nyköpingsbanan. Här ser föreningen stora möjligheter, att i ett läge nära eventuella industrispår då järnvägen ska innehålla godstrafik, erbjuda näringslivet i kommunen, attraktiv mark.

Naturskyddsföreningen anser att planförslaget Rådmansbackarna skulle medföra en olämplig lokalisering av bebyggelse av en rad skäl, bland annat följande:

1. Den värdefulla Trosaåns dalgång med sina riksintressen skadas påtagligt av den tänkta exploateringen.
2. Det mycket värdefulla stråket för rörligt friluftsliv samt växt- och djurliv skulle påverkas påtagligt och negativt.
3. Det saknar stöd i miljöbalken att bebygga åkermark. Vi behöver den för odling. Lerhaltig åkermark med god vattenhållande förmåga blir allt viktigare i takt med den globala uppvärmningen och ökad förekomst av extremväder.
4. Strandskyddade områden påverkas negativt
5. Riskerna för översvämningar, med accelererande klimatförändringar och stigande havsnivåer, försämrar förutsättningarna för all bebyggelse inom det föreslagna planområdet
6. Landskapsbilden påverkas negativt från alla väderstreck
7. Att exploatera åkermark för att åtgärda brist på verksamhetsmark i det kortsiktiga perspektivet är inte ansvarsfullt i en situation där Sverige måste

öka sin självförsörjningsgrad

Kommunen menar att riksintresset för kulturmiljövård samt landskaps-sammanhanget som ligger till grund för riksintresset inte påverkas negativt av detaljplanen, vilket Naturskyddsföreningen tvärtom menar är uppenbart. Landskapsrummet i Trosaåns dalgång görs smalare genom den planerade byggnationen, och känslan hos den som kommer inresande till Trosa österifrån på väg 218, kommer att vara densamma som möter besökarna vid Stockholms infarter. Det påverkar landskapsbilden negativt i alla väderstreck. Att upplevelsevärdet av detta i landskap som redan är småskaligt kring Trosaån; landskapet med slingrande Trosaån och Hedebykulturen, påverkas negativt och försämras är uppenbart.

Har kommunen tillfrågat kommuninvånare och besökare om upplevelsen av det landskapet?

Att dessutom ta bort området med odlingslotter ur planförslaget av hänsyn till riksintressen, samtidigt som planeringen sker av verksamhetsområden enligt planförslaget, anser vi vara helt motsatt vad som vore lämpligt nyttjande av detta område. Det är ju odling som är önskvärd på åkermarken! Inte bebyggelse och vägar!

Kommunen skriver "Naturmark bevaras längs Trosaån och Rådmansbackarna vilket främjar friluftslivet och skapar spridningskorridorer för djur och natur." Detta är felaktigt! Spridningskorridor för djur och natur finns redan och planförslaget om det genomförs kommer att försämra spridningskorridoren. Försämringen kommer av att landskapsrummet för djur och natur trycks ihop och korridoren blir smalare.

Att kommunen vill planlägga korridoren för att hålla den öppen ser Naturskyddsföreningen som ett hot mot de livsmiljöer för växt- och djurliv som finns i dag längs Trosaån. Vi jämför med de radikala åtgärder som kommunen gjort med alridån mellan Nyängsvägen och Trosa kvarn där allt busk- och fältskikt (örtskiktet) avlägsnats. De flerstammiga alarna har omvandlats till solitärer. En liknande åtgärd längs Trosaån norr om Nyängsvägen vore förödande för växt- och djurlivet.

Kommunen skriver nu att man har påbörjat ett arbete för att "hitta alternativa lösningar för de behov och brister som projekt Infart Västra Trosa skulle lösa". Det är intressant att det plötsligt finns alternativa lösningar till Infart Västra Trosa; det innebär att vägverkets fyrstegsprincip inte tillämpades fullt ut i projektet Infart Västra Trosa. Enligt fyrstegsprincipen ska inte ny väg anläggas förrän alla andra alternativ är utredda. Kommunen har tidigare hävdats att Infart Västra Trosa var den enda möjliga utvecklingen för Trosa; något som uppenbarligen inte stämde.

Kommunen skriver "En mindre yta intill väg 218 är planlagd som kvartersmark för pumpstation i stadsplan för Tomtaklints industriområde från 1976". Är inte

genomförandetiden för denna detaljplan utgången? Här råder en förvirring som måste klargöras. Vilka planer är beslutade och gäller för området!?

Kommunen får det att framstå som att exploateringen är positiv för Trosaån och Stadsfjärdarna genom att skriva: "Inom området finns stora ytor att fördröja och rena dagvatten vilket kommer att minska påverkan på Trosaån och stadsfjärdarna av sediment och näringsämnen." Faktum är att vid planläggning ska miljö kvalitetsnormer följas. En exploatering enligt planförslaget, med fler hårdgjorda ytor, kommer inte att minska påverkan på vattenmiljöer utan i de dammar som anläggs kommer föroreningar att hamna, föroreningar som inte tidigare fanns i området.

Kommunen skriver "Utmed Trosaån finns även bevarade albårder och ytor som lämnats från odling som syftar till att fånga upp gödningsämnen från åkermarken innan vattnet når Trosaån." Ytorna längs ån lämnades i samband med att våtmarkspromenaden anlades 2003 när Trosa våtmark togs i drift. Zonen är mycket viktig och värdefull för växt- och djurlivet utmed ån och det är centralt att vegetationen inte röjs undan. Om buskskiktet tas bort och alar friställas som skett nedströms från Nyängsvägen till Trosa kvarn så skadas förutsättningarna för biologiska mångfalden längs ån såsom fågelliv, insekter mm. Det vore en åtgärd som förutsätter strandskyddsdispens och som Naturskyddsföreningen anser skulle sakna stöd i miljöbalken.

Kommunen skriver "Diket ingår som sista steg i Trosa kommuns reningsverk och kommer från dammar norr om Rådmanbackarna och vattnet släpps i Trosaån strax söder om korridoren." Detta stämmer inte. Vattnet från Trosa våtmark når Trosaån precis nedströms Trosa kvarn. Efter provtagningspunkten, där flödesmätaren vid Trosa våtmark sitter, leds vattnet via utloppsdiket och den anlagda Nyängsdammen (vid kraftledningen). Därefter leds vattnet via diket österut och vidare i diket längs västra sidan om väg 218. Den sista biten leds vattnet i kulvert till utsläppet nedströms kvarnen på östra sidan om Trosaån. I utloppsdiket från våtmarken finns bland annat vattensalamander. Om inte groddjur påträffades vid inventeringen som det redovisas till med datum 2016-05-23 så var den bristfällig.

Kommunen skriver om Trosa våtmark som att den utgör ett polersteg efter reningsverket. Faktum är att våtmarken under många år hade en avgörande funktion för att Trosa reningsverk skulle klara reningsvillkoren i tillståndet från länsstyrelsen. Att enbart beskriva Trosa våtmark som ett polersteg efter reningsverket är direkt felaktig beskrivning av våtmarkens betydelse.

Naturskyddsföreningen anser att planområdet är låglänt och olämpligt för bebyggelse. Riskerna med accelererande klimatförändringar och högre frekvens av extremväder är skäl nog till att inte lokalisera bebyggelse i detta område.

Bemötande:

Valet av lokalisering av en framtida vårdcentral i Trosa stad har utretts utifrån hur

kommunen prognosticerar sin framtida befolkning samt inom vilka områden det är möjligt att etablera en vårdcentral utifrån Region Sörmlands behov och önskemål. det handlar om att hitta en plats som är lätt att nå för många med kollektivtrafik och bil men också som är tillgänglig för gående och cyklister på ett rimligt sätt. De verksamheter som ska rymmas inom vårdcentralen ska ges den plats som behövs och ur ett beredskapsperspektiv måste det vara enkelt för såväl smittade som ambulans att angöra och lämna vårdcentralen .

Utifrån kommunens bedömning av framtida befolkningstillväxt och var den i huvudsak kommer att ske delar kommunen svarandens åsikt att det på sikt kommer att behövas en vårdcentral även i Vagnhärad. Det minskar dock inte behovet av en ny vårdcentral i Trosa stad. Kommunens bedömning är att det kommer finnas behov av två vårdcentraler i framtiden. I detaljplanen för Vagnhärad's torg ges möjlighet till en etablering av en ny vårdcentral och exploitören för diskussioner med möjliga utförare inför en kommande utbyggnad.

Region Sörmland har framfört tydliga önskemål om vilka verksamheter som ska rymmas inom den nya vårdcentralen. Det handlar både om att säkerställa och möjlighet att utveckla de verksamheter som finns idag vid Trosa vårdcentral men även om att komplettera med nya. Kommunen har inte för avsikt att expropriera den fastighet som idag rymmer ett glasmästeri utan etableringen kan ske på kommunens mark strax norr om denna.

Det stämmer att när Ostlänken är utbyggd och persontrafiken flyttar från Södra stambanan frigörs stora ytor invid Vagnhärad's station. Dessa kan mycket väl bli aktuella för omvandling och möjliggöra ny verksamhetsmark dock med vissa restriktioner. Tyvärr ligger detta längre fram i tiden, järnvägsplanen för Ostlänken är t ex inte fastställd ännu. Därför är inte möjligt att inom överskådlig tid kunna genomföra en sådan omvandling. Södra stambanan är en fastställd primär transportled för farligt gods och banan kommer att bli kvar i framtiden. Eftersom den i huvudsak kommer att trafikeras med godståg då Ostlänken endast är avsedd för persontrafik är det en faktor att beakta vid framtida planläggning. Den behöver vidare prövas i en kommande översiktsplaneprocess för att studera lämpligheten. Det råder en omfattande efterfrågan på verksamhetsmark i kommunen. Näringslivet har och fortsätter växa och kommunen behöver aktivt medverka till att stärka den lokala arbetsmarknaden. På kort sikt finns i dagsläget inte något alternativ till Rådmansbackarna men när samtliga beslut finns rörande Ostlänken och restriktionerna inom dess riksintresseområde lyfts kommer omfattande ytor i Vagnhärad att öppnas för fortsatt planering.

Planförslaget har anpassats för att undvika att riskera att skada riksintresset för Trosaåns dalgång. En konsekvensanalys har tagits fram och placering, utbyggnadsstråk och gestaltungsbestämmelser mm har anpassats utifrån den. Trosa kommun menar att planförslaget inte påverkar riksintresset negativt.

Genom planförslaget skapas ett omfattande stråk utmed Trosaån där

Våtmarkspromenaden kommer att vara kvar och stärkas. Ytorna har ökats vilket stärkt det gröna nord-sydliga stråket därutöver har ytor tagits bort i den norra delen av planområdet vilket tillsammans med att höjdpartierna Rådmansbackarna också stärker såväl för djur- och växtliv men även för strövande besökare.

I planbeskrivningen motiveras varför åkermark tas i anspråk för detaljplanen. Marken är uppdelad av avvattningsdiken, reningsdiken från Trosa våtmark, kraftledningsstråk samt delar av marken påverkas periodvis av stående vatten. Brukningsvärdet har bedömts som lägre och därmed är föreslagen detaljplan motiverad.

Utmed Trosaån löper ett brett område planlagt som allmänplats Natur. Bredden på detta område är mellan drygt 50 m och drygt 80 m. Inom denna yta kommer det allmänna gångstråket Våtmarkspromenaden att förbättras samtidigt som dess naturvärden kan diversifieras och stärkas genom att mer blandad växtlighet ges möjlighet att etablera sig jämfört med idag. Trosa kommun menar att det finns skäl att häva strandskyddet och detta redovisas i planbeskrivningen.

Inom ramen för detaljplanen har bland mycket annat en dagvattenutredning tagits fram som redovisar såväl hur skyfall ska hanteras med fördröjning och rening inom området men också en översvämninganalys kopplat till närheten till Trosaån. Detaljplanen säkerställer ytor för fördröjningsmagasin och översvämning vid höga flöden i Trosaån. Placering av byggnader regleras liksom att kontinuerlig avrinning från byggnader säkerställs genom bestämmelser på plankartan. Utöver det regleras lägsta golvnivå för den framtida vårdcentralen för att ytterligare säkerställa byggnationen från negativa effekter i framtiden.

Landskapsbilden har utretts inom ramen för kulturmiljöanalysen. Den vy som särskilt lyfts som viktig är den från Stora Hunga och söderut samt från höjdpartierna norr om planområdet. Dessa vyer säkerställs genom placering av och höjder på byggnader, hur vägarna har dragits, samt hur det gröna stråket utmed Trosaån har avgränsats. Jämfört med idag kommer området att förändras men detta utgör en del av Trosa stad och är en naturlig fortsättning av det befintliga verksamhetsområdet.

Trosa kommun har gjort bedömningen att det är möjligt att ta aktuell jordbruksmark i anspråk för planens ändamål. Dock beklagas att det område som föreslagits för odlingslotter varit tvungen att tas bort. Även odling i liten skala kan stärka invånarnas självförsörjning och intresset för detta är stort. Något som bl a märks i efterfrågan av de odlingslotter som etablerats i Vagnhärad samt intresset för kommunens Odlas vardagsmaten-projekt.

Riksintresset för Trosaåns dalgång syftar till att lyfta fram länets mest fornlämningstäta område vilken visar lång kontinuitet i bebyggelsen som anpassats successivt efter landhöjningen. Värden som lyfts fram är kopplade till de många fornlämningsmiljöerna från bronsålder till senmedeltid och de flesta av de värden

som lyfts är lokaliserade i den norra delen runt Vagnhärad och dess omgivning. Det öppna landskapet framförallt runt Wappersta-Lundby lyfts fram som särskilt viktiga ur ett upplevelseperspektiv då landskapets läsbarhet underlättar förståelsen från bronsålders lämningarna och dess sammanhang. Värden såsom det öppna landskapet med gårdar och byar samt möjligheten till utblickar är viktiga för riksintresset. Den del av riksintresset som är aktuellt inom ramen för föreslagen detaljplan är belägen i riksintressets allra sydligaste del och är tydligt avskild från det öppna landskapet norr om Rådmansbackarna som tydligt uppvisar de värden riksintresset ämnar skydda. Utifrån den kulturmiljöanalys som tagits fram har anpassningar gjorts för att tillgodose riksintresset.

Området har varit markerat helt eller delvis i kommunens översiktsplan som tagits fram i enlighet med PBL. Planförslag har kommunicerats med såväl kommuninvånare, myndigheter, föreningar m fl.

Trosa kommun är den första att beklaga att området för odlingslotter fått tas bort. Detta har skett utifrån Länsstyrelsens synpunkter på skäl att häva strandskyddet. Kommunen kommer dock fortsätta utreda möjligheten att etablera odlingslotter i Trosa stad.

Genom att omfattande områden planläggs som Natur och allmänplats säkerställs en spridningskorridor inom planområdet trots att markanvändningen ändras i andra delar. Skillnaden mellan det område som nämns i yttrandet beläget söder om Nyängsvägen och utanför aktuellt planområde och det inom planområdet är hur ytorna är planlagda. Söder om Nyängsvägen är marken planlagd som parkmark vilket signalerar en annan typ av skötsel jämfört med naturmark. Inom planområdet ska den mer naturliga karaktären behållas och det är inte aktuellt med liknande åtgärder som söder om Nyängsvägen.

Inom ramen för planarbetet för Infart västra Trosa gjordes en omfattande analys utifrån Trafikverkets fyrstegsprincip. Den resulterade i att för att komma tillrätta med identifierade behov och brister var steg 1-3 åtgärder inte tillräckliga utan en ny väg behövdes för att uppnå projektets mål och att avlasta centrala Trosa. Kommunen drev projektet tillsammans med Trafikverket och ambitionen var att påbörja byggnation när vägplanen vunnit lagakraft. I samband med framtagandet av förfrågningsunderlaget gick det att konstatera att kostanden skjutit i höjden på ett sätt som omöjliggjorde ett genomförande. Därför avslutades projektet dock kvarstår de problem som vägen syftade till att lösa varför ett nytt projekt inleddes tillsammans med Region Sörmland och Trafikverket. I all samhällsplanering handlar det om att göra avvägningar såväl utifrån olika intressen men också utifrån ett ekonomiskt perspektiv och det hade varit oansvarigt att gå vidare med ett projekt vars kostnad ökat i den omfattning Infart västra Trosa hade gjort. Långsiktig hållbarhet handlar inte bara om allmänna intressen utan även om ekonomi.

Ytan väster om väg 218 i direkt anslutning till korsningen vid Bråtagatan är planlagd för en pumpstation för avloppsvatten. Genom den nya detaljplanen ersätts

dessa bestämmelser av den nya. Genomförandetid är en planjuridisk term som reglerar den tid en exploatör eller fastighetsägare är garanterad en byggrätt enligt detaljplanen. Tiden kan sättas till fem, tio eller 15 år. Om kommunen väljer att upphäva eller ändra detaljplanen under löpande genomförandetid har exploatör eller fastighetsägare rätt till ersättning för byggrätter som inte utnyttjats. Sker detta efter att genomförandetiden gått ut menar lagstiftaren att då har man försuttit sin chans och är det så att det finns byggrätt kvar behöver inte kommunen ersätta den förlusten. Det är olyckligt att begreppet ofta feltolkas. En detaljplan gäller fram till dess att den ändras eller upphävs när den vunnit lagakraft och det stämmer att genomförandetiden gått ut för aktuell detaljplan. Dock gäller bestämmelserna fortfarande för området på samma sätt som flera av Trosa stads centrala fastigheter fortfarande är reglerad i en detaljplan från 1928.

Inom ramen för detaljplanen har en dagvattenutredning tagits fram som säkerställer att MKN Vatten inte påverkas negativt av ett genomförande. Dagvatten ska fördröjas och renas inom kvartersmark och när det gäller gatumarken kommer en allmän anläggning att byggas ut för att säkerställa rening och fördröjning av dagvatten.

Det kommer inte ske någon förändring av albårderna utmed Trosaån inom planområdet.

Planbeskrivningen ses över vad gäller dikessystemet för Trosa våtmark samt dess funktion inför antagandet. De utredningar som tagits fram inom ramen för projektet Infart västra Trosa uppfyller de krav som ställs på bl a naturvärdesinventeringar. Dessa har granskats av experter hos såväl Trafikverket och Trosa kommun som hos Länsstyrelsen.

Risker kopplat till översvämning och skyfall orsakat av ett förändrat klimat har utretts inom ramen för detaljplanen.

10.Länsstyrelsen Södermanlands Län

Länsstyrelsen har mottagit förslag till detaljplan för förnyad granskning enligt 5 kap. 20 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Syftet med planen är att möjliggöra utbyggnad av ett nytt område för verksamheter, handel, vårdcentral och bostäder. Planen möjliggör även för ett rekreativstråk längs Trosaån samt dagvattenhantering.

Detaljplanen handläggs med standardförfarande.

Länsstyrelsen har tagit del av yttrande från Trafikverket och SGI.

Under granskningstiden ska länsstyrelsen yttra sig över planförslaget, om länsstyrelsen bedömer att

- riksintresse enligt 3 och 4 kap. miljöbalken inte tillgodoses,
- miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
- strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken upphävs i strid med gällande bestämmelser,
- mellankommunala intressen inte har samordnats på ett lämpligt sätt,
- bebyggelse eller byggnadsverk blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsens synpunkter - ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som rör riksintresse, strandskydd, hälsa eller säkerhet och risk för olyckor, översvämning eller erosion måste lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan för att Länsstyrelsen inte ska pröva kommunens beslut att anta detaljplanen.

Risk för olyckor, översvämning eller erosion

Geotekniska säkerhetsfrågor, ras, skred, erosion

Länsstyrelsen ställer sig bakom SGI:s yttrande daterat 2023-05-05. För att Länsstyrelsen inte ska överpröva kommunens beslut att anta detaljplanen behöver kommunen utföra en detaljerad geoteknisk utredning som omfattar hela planområdet. Geotekniskt PM (daterat 2023-03-31) uppfyller inte kravet på en detaljerad geoteknisk utredning. Innan detaljplanen antas behöver kommunen säkerställa att ett genomförande av planen inte riskerar att påverkas av ett stabilitetsbrott.

I den norra delen av planområdet finns enligt de geotekniska utredningar som utförts av Trafikverket, lera med hög sensitivitet. Inga ytterligare utredningar har utförts för att bedöma om det finns kvicklera inom planområdet. Innan detaljplanen antas ska kommunen klarlägga att ett kvicklerskred inte riskerar att påverka planområdet. Kommunen behöver även säkerställa att otillfredsställande stabilitet utanför planområdet inte påverkar stabiliteten inom planområdet.

Den geotekniska utredningen ska kompletteras med stabilitetsberäkningar för planerade förhållanden med avseende på belastning från planerade uppfyllningar och permanenta schakter (exempelvis nedsänkta grönytor för dagvattenhantering) samt belastning från byggnader, parkering och trafik.

Eventuella åtgärder eller restriktioner som krävs för att marken ska bli långsiktigt stabil behöver säkerställas på plankartan.

Farligt gods

Länsstyrelsens synpunkter i samråds- och granskningsyttrandet kvarstår. För att Länsstyrelsen inte ska överpröva kommunens beslut att anta detaljplanen ska följande åtgärder genomföras och säkerställas i planen:

- Platsspecifik riskanalys – Kommunen ska ta fram en platsspecifik riskanalys i enlighet med riktlinjerna i Länsstyrelsen i Södermanland läns vägledning om farligt gods i fysisk planering¹.
- Skyddsavstånd och skyddsåtgärder – Kommunen behöver säkerställa att detaljplanen inte möjliggör för personintensiv och känslig verksamhet, vårdcentral, inom oacceptabelt avstånd till rekommenderad sekundär väg för farligt gods, alternativt säkerställa och kvalitetssäkra valda skyddsavstånd och skyddsåtgärder för känslig verksamhet utifrån den platsspecifika riskbedömningen, till exempel disposition av planområde/byggnad, avåkningsskydd, vall, mur/plank, förstärkning av stomme/fasad², sänkt hastighetsgräns på vägen, uppsamlingsdiken osv. Kommunen behöver utreda vilken eller vilka skyddsåtgärder som är bäst lämpad inom aktuellt planområde. Skyddsåtgärderna ska säkerställas på plankartan.
- Ventilation och utrymningsvägar ska riktas bort från Ådavägen/väg 218 – Ventilationen och utrymningsvägarnas placering behöver säkerställas inom samtlig kvartersmark längs med Ådavägen/väg 218. Skyddsåtgärderna ska säkerställas på plankartan. Vid markanvändning på korta avstånd till en farligt gods led behöver extra hänsyn tas till konsekvenser av en olycka oavsett planerad verksamhet, vilket motiverar dessa åtgärder.

Placeringen av känslig verksamhet, vårdcentral, understiger det rekommenderade skyddsavståndet i Länsstyrelsen i Södermanland läns vägledning om farligt gods i fysisk planering. Länsstyrelsen delar inte kommunens riskbedömning av vårdcentralens placering. Det framgår inte av planhandlingarna hur kommunen har gjort riskbedömningen och kommit fram till det redovisade avståndet från Ådavägen/väg 218. Länsstyrelsen anser att riskanalysen och rekommendationerna i planhandlingarna ska revideras och kompletteras.

Slutligen förutsätter Länsstyrelsen att kommunen har en fortsatt aktiv dialog med Trafikverket angående utformningen av diket (dike₁) längs med Ådavägen/väg 218 så länge Trafikverket är väghållare.

Strandskydd

Länsstyrelsens synpunkter i samråds- och granskningsyttrandet kvarstår. I den förnyade granskningen har det inte tillkommit något nytt underlag eller nya argument som förändrar Länsstyrelsens ställningstagande. Kommunens motivering för att upphäva strandskyddet är inte tillräckligt för att det särskilda skälet enligt 7 kap.18 c § första stycket 5 miljöbalken ska kunna åberopas. Kommunen har inte visat att en annan lokalisering är omöjlig eller orimlig för att tillgodose det angelägna allmänna intresset vilket krävs för att 7 kap.18 c § första stycket 5 miljöbalken ska vara tillämpligt.

Den lokaliseringsprövning som kommunen hänvisar till i planbeskrivningen

¹ [Farligt gods | Länsstyrelsen Södermanland \(lansstyrelsen.se\)](#)

² [Säkerhetshöjande åtgärder i detaljplaner - Boverket](#)

motsvarar inte de krav som fastställts i prejudicerande domar från Mark- och miljööverdomstolen.

Hälsa och säkerhet – buller

Plankartan har kompletterats med planbestämmelsen "f₄ – Uteplatser ska anordnas skyddat i riktning mot Trosaån". Länsstyrelsen efterfrågar det underlag som ligger till grund för planbestämmelsen och anser att planbestämmelsen ska kompletteras så att den även omfattar balkonger.

I planbeskrivningen hänvisar kommunen till att en bullerutredning togs fram för detaljplanen för Västra Hökberga (0488-P14/8) strax norr om planområdet, som visar att det är möjligt att bygga bostäder 50 meter från Ådavägen/väg 218. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver komplettera planhandlingarna till nu aktuell detaljplan med en redovisning av ovan nämnda bullervärden. Bullerutredningen är inte bifogad nu aktuell detaljplan.

För att Länsstyrelsen inte ska överpröva kommunens beslut att anta detaljplanen ska planhandlingarna kompletteras avseende i enlighet med ovan.

Riksintressen – 3 kap. miljöbalken

Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet kvarstår. För att Länsstyrelsen inte ska överpröva kommunens beslut att anta detaljplanen ska plankartan kompletteras med en siktlinje i planområdets södra del mellan ån och vägen. Detta kan till exempel åstadkommas genom att återvinningsstationen flyttas och att ytorna för bostäder och vårdcentral begränsas.

Det är bra att planen har kompletterats med en upplysningstext om att naturmarken utmed ån ska hållas öppen.

Bemötande:

De geotekniska förutsättningarna för planområdet kommer att utredas ytterligare till kommande granskning.

Plankartan har bestämmelser och placeringsbegränsningar som relaterar till närheten till transportled för farligt gods för att säkerställa föreslagen etablering. En riskanalys har genomförts utifrån kommunens fastställda metod men inför den förnyade granskningen kommer den kompletteras.

Trosa kommun har en nära dialog med Trafikverket rörande väg 218.

Inför den förnyade granskningen har lokaliseringsprövningen uppdaterats och förtydligats.

Avsnittet om buller kompletteras med en redovisning av vilket område som avses i den bullerutredning som refereras till. Planbestämmelsen kompletteras enligt Länsstyrelsens yttrande.

Det gröna stråket i söder ses över och utökas för att tillgodose riksintresset för Trosaåns dalgång.